

2023 m. rugsėjo 29 d.

Konferenciją „Mūsų Baltija“ (2023 m.)

2023 m. rugsėjo 29 d.

Palanga (Lietuva)

Baltijos jūros regiono valstybių narių įsipareigojimai dėl nesprogusių standartinių sprogmėnų (NSS)

Už aplinką, vandenynus ir žuvininkystę atsakingo Europos Komisijos nario Virginijaus Sinkevičiaus kvietimu 2023 m. rugsėjo 29 d. Palangoje (Lietuva) susirinko Baltijos jūros regiono ES valstybių narių Aplinkos ministerijų vadovai ir atstovai.

Primindami 2020 m. konferencijoje „Mūsų Baltija“ priimtoje deklaracijoje pareikštą susirūpinimą ir nurodytus įsipareigojimus: „*[pripažindami] kad būtina atlikti visapusišką rizikos aplinkai vertinimą ir bendrus mokslinius tyrimus, kad būtų galima nustatyti geriausią aplinkosaugos patirtį, kaip spręsti pavojingų paskendusiu objektų Baltijos jūroje problemą, ir dalyvaujant HELCOM parengti atitinkamas finansinės paramos priemones*“;

pripažindami, kad paskendusiu šaudmenų problema yra prioritetas visos Europos klausimas, ir primindami, kad jau yra įdėta nemažai politinių pastangų siekiant šalinti su jų iškėlimu iš vandens susijusius sunkumus, kad visų pirma Baltijos jūros regione būtų sudarytos sąlygos imtis suderintų veiksmų, palankiai vertiname svarbiausius tikslus, nurodytus šiuose dokumentuose: 2021 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento rezoliucijoje dėl cheminių medžiagų liekanų Baltijos jūroje¹, atnaujintame Helsinkio komisijos (HELCOM) Baltijos jūros veiksmų plane (2021 m. spalio mėn.)², Baltijos jūros parlamentinės konferencijos rezoliucijoje (2022 m.)³, 2023 m. birželio mėn. Baltijos jūros valstybių tarybos (BJVT) deklaracijoje⁴ ir 2023 m. Persvarstytoje ES jūrų saugumo strategijoje bei jos veiksmų plane;

remdamiesi HELCOM veikla, kurią ji vykdo spręsdama nesprogusių šaudmenų problemą ir kuria siekia parengti regioninį strateginį metodą ir išsamų pavojingų paskendusiu objektų rizikos vertinimą ir užtikrinti saugų tokių objektų tvarkymą, visų pirma rengiant

¹ 2021 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl cheminių medžiagų liekanų (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0123_LT.pdf).

² 2021 m. spalio mėn. Baltijos jūros veiksmų planas (<https://helcom.fi/baltic-sea-action-plan/>).

³ 2022 m. birželio mėn. Baltijos jūros parlamentinės konferencijos rezoliucija (<https://www.bspc.net/conference-resolution-31-bspc/>).

⁴ 2023 m. birželio 2 d. BJVT deklaracija, priimta 20-ajame BJVT ministrų susitikime (https://cbss.org/wp-content/uploads/2023/05/cbss-wismar-declaration_2-june-2023.pdf).

2023 m. rugsėjo 29 d.

geriausią rizikos vertinimo praktiką, taip pat tvarkant ir reguliariai atnaujinant duomenis ir informaciją apie pavojingus paskendusius objektus Baltijos jūroje;

pripažindami HELCOM ir BJVT šios srities bendradarbiavimo pridėtinę vertę, kuri visų pirma susijusi su 2022 m. rugpjūčio mėn. surengta apskritojo stalo diskusija dėl išmestų šaudmenų, vykusia per Baltijos jūros regiono ateities forumą, kuriame priimta baigiamoji Kylio deklaracija, ir Vokietijai pirmininkaujant BJVT surengta ekspertų apskritojo stalo diskusija, vykusia 2022 m. gruodžio mėn. Kylyje;

atsižvelgdami į BJVT išreikštą norą tęsti įvairių subjektų tarpusavio dialogą, pirmenybę teikiant bendriems BJVT ir HELCOM *ad hoc* posėdžiams, o ne institucionalizuotu būdu vykdomam bendradarbiavimui;

reikšdami norą užpildyti žinių apie NSS Baltijos jūroje problemą spragas, kad prireikus būtų galima imtis tolesnių veiksmų;

pripažindami, kad šios visos veiklos metu įgyta patirtis galėtų būti taikoma kituose jūrų baseinuose, kuriuose yra NSS, be kita ko, Juodojoje jūroje, kurioje NSS problemą kelia Rusijos karinė agresija prieš Ukrainą;

susirinkusieji susitarė dėl šių veiksmų ir (arba) įsipareigojimų:

1. ĮSIPAREIGOJAME toliau bendradarbiauti su esamais regioniniais forumais, visų pirma su HELCOM ir BJVT, kad būtų konkrečiai sprendžiama pavojingų paskendusiu šaudmenų Baltijos jūroje problema.
2. ĮSIPAREIGOJAME užpildyti žinių, be kita ko, apie reikiamus teisinius aspektus ir žalos ištaisymo technologijas bei su jomis susijusį poveikį aplinkai, spragas. Be to, ĮSIPAREIGOJAME dalytis technologinėmis žiniomis, patirtimi ir pažangos stebėsenos duomenimis. Svarstome galimybę taip pat sukurti pranešimų apie aptiktus šaudmenis sistemą, atsižvelgdami į jau veikiančias sistemas, visų pirma OSPAR konvenciją⁵.
3. ĮSIPAREIGOJAME siekti, kad būtų išsamiai kartografuojami paskendę šaudmenys ir atlikti atitinkami su tuo susiję rizikos vertinimai, laikantis geriausios aplinkosaugos praktikos ir principų – jie bus parengti pagal HELCOM Baltijos jūros veiksmų planą. ĮSIPAREIGOJAME 2027 m. įvertinti pažangą, pasiektą kartografuojant paskendusius šaudmenis ir atliekant rizikos vertinimus.
4. ĮSIPAREIGOJAME, atsižvelgdami į pažangą, pasiektą kartografuojant paskendusius šaudmenis pagal 3 punktą, bendradarbiauti, kad būtų nustatytos prioritetinės teritorijos ir jose būtų galima imtis tolesnių koordinuotų veiksmų dėl paskendusiu šaudmenų Baltijos

⁵ Konvencija dėl šiaurės rytų Atlanto jūros aplinkos apsaugos (OSPAR).

2023 m. rugsėjo 29 d.

jūroje, pasinaudojant, kai įmanoma, ir iš civilinių, ir iš karinių šaltinių gauta informacija. Šios prioritetingos teritorijos turėtų apimti saugomas jūrų teritorijas ir teritorijas, skirtas jūroje vykdyti atsinaujinančiosios energetikos veiklą, taip pat turėtų būti laikomasi atsargumo principo ir galiojančių ES teisės aktų ir politikos, be kita ko, ES žaliojo kurso, JSPD⁶ ir PAV ir (arba) SPAV⁷ reikalavimų.

5. ĮSIPAREIGOJAME, atsižvelgdami į 3 punkte nurodyto rizikos vertinimo rezultatus, imtis atitinkamų veiksmų, be kita ko, laikantis prioritetų (jie bus nustatyti pagal 4 punktą) iškelti paskendusius šaudmenis, kai tai būtina ir tinkama.
6. ĮSIPAREIGOJAME išnagrinėti, kokių yra galimybių finansuoti (įskaitant pagal ES priemones ir finansavimo mechanizmus) geriausių turimų technologijų, skirtų paskendusiu šaudmenų tvarkymui aplinkai nekenkiančiu ir saugiu būdu, tobulinimą ir diegimą. Šiuo atžvilgiu palankiai vertiname Europos Komisijos finansinę paramą mūsų pastangoms išsamiai kartografuoti paskendusius šaudmenis ir atlikti rizikos vertinimą, kaip nurodyta 3 punkte.

⁶ Jūrų strategijos pagrindų direktyva (JSPD).

⁷ Poveikio aplinkai vertinimas (PAV), strateginis poveikio aplinkai vertinimas (SPAV).